

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

1. วิธีวิจัยและขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method) โดยใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และบทบาทห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ออกแบบการวิจัย

1.3 กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4 พัฒนาและสร้างเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมิน

1.5 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสำรวจตามเครื่องมือและวิธีการที่กำหนด

1.6 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นคำตอบ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธีการทางสถิติ

1.7 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

2. หน่วยการวิจัย

หน่วยการวิจัยในครั้งนี คือห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4 แห่งคือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

3. การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ซึ่งได้ออกแบบการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการรับบริการจากห้องสมุด ศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นอาจารย์ของมหาวิทยาลัย 4 แห่ง เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ Chi-square

ระยะที่ 2 การศึกษาความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของห้องสมุด แนวคิดเชิงนโยบาย และปัญหาอุปสรรคในการบริหารและการบริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1. การศึกษากลุ่มผู้บริหาร ศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดประชากรในการวิจัยคือ ผู้บริหารสูงสุดของมหาวิทยาลัย (รองอธิการบดี) ที่รับผิดชอบการบริหารห้องสมุด และผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ผู้อำนวยการ) ของมหาวิทยาลัย 4 แห่ง เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ประเด็นคำตอบด้วยวิธีการเชิงพรรณนา

2. การศึกษากลุ่มบรรณารักษ์ ศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดกลุ่มประชากรที่เป็นบรรณารักษ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย 4 แห่ง เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ Chi-square

ระยะที่ 3 การพัฒนาและนำเสนอรูปแบบของห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยนำข้อมูลผลการศึกษาจากการวิจัยระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาพัฒนาเป็นรูปแบบห้องสมุดมหาวิทยาลัย และยืนยันรูปแบบโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากบุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารห้องสมุดและนักวิชาการในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสำรวจและอาจมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC (Index of consistency)

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 กลุ่มคือ

4.1 กลุ่มอาจารย์ ได้แก่ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง มีอาจารย์รวมทั้งสิ้น 2,829 คน (ไม่รวมอาจารย์ที่ไม่ได้อยู่ปฏิบัติราชการในขณะที่ทำการศึกษาวิจัย) นำมากำหนดกลุ่มตัวอย่างในระดับความเชื่อมั่นที่ 95% โดยจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 1,136 คน เป็นอาจารย์กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ 277 คน กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี 539 คน และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 320 คน (ตารางที่ 1)

4.2 กลุ่มผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารสูงสุดของมหาวิทยาลัยซึ่งหมายถึงรองอธิการบดีที่รับผิดชอบการบริหารห้องสมุดของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง จำนวน 4 คน และผู้บริหารห้องสมุดซึ่งหมายถึง ผู้อำนวยการห้องสมุดมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง จำนวน 4 คน รวมประชากรในกลุ่มผู้บริหารจำนวน 8 คน

4.3 กลุ่มบรรณารักษ์ ได้แก่ บรรณารักษ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง เป็นประชากรรวมจำนวน 79 คน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มอาจารย์ที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามมหาวิทยาลัยและกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	มหาวิทยาลัย									
	ขอนแก่น		มหาสารคาม		อุบลราชธานี		เทคโนโลยีสุรนารี		รวม	
	ปชก.	กลุ่ม ดย.	ปชก.	กลุ่ม ดย.	ปชก.	กลุ่ม ดย.	ปชก.	กลุ่ม ดย.	ปชก.	กลุ่ม ดย.
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	766	145	71	71	54	54	7	7	898	277
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	607	135	239	149	191	130	186	125	1223	539
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	400	70	183	125	77	77	48	48	708	320
รวม (คน)	1773	350	493	345	322	261	241	180	2,829	1,136

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรกลุ่มบรรณารักษ์ จำแนกตามมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย	จำนวนบรรณารักษ์
สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	45
สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	17
สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	8
ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	9
รวม	79

5. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 5 ชุด ได้แก่

5.1 แบบสอบถามอาจารย์ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ กลุ่มสาขาวิชาที่สอน และประสบการณ์การสอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 ระดับความรู้ความเข้าใจของอาจารย์ในเรื่องการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตอนที่ 3 สภาพการเรียนการสอนที่เน้นส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตอนที่ 4 ความต้องการบริการห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตอนที่ 5 ปัญหาของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

5.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ข้อดังนี้

5.2.1 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของของห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในเรื่องการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน ประกอบด้วย ด้านการจัดการทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ การจัดบริการ บทบาทของบรรณารักษ์/นักสารสนเทศ และบทบาทของห้องสมุดในด้านอื่นๆ

5.2.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดเชิงนโยบายที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ห้องสมุดมีบทบาทในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลสำเร็จข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อจำกัดในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนห้องสมุดให้สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

5.3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อดังนี้

5.3.1 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของของห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในเรื่องการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน ประกอบด้วย ด้านการจัดการทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ การจัดบริการ บทบาทของบรรณารักษ์/นักสารสนเทศ และบทบาทของห้องสมุดในด้านอื่นๆ

5.3.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดเชิงนโยบายที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ห้องสมุดมีบทบาทในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลสำเร็จ

5.3.3 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อจำกัดในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนห้องสมุดให้สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

5.4 แบบสอบถามบรรณารักษ์ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา งานในห้องสมุดที่รับผิดชอบ และประสบการณ์การทำงานในห้องสมุด

ตอนที่ 2 ระดับความรู้ความเข้าใจของบรรณารักษ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตอนที่ 3 บทบาทของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตอนที่ 4 ปัญหาของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการจัดบริการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

5.5 แบบประเมินรูปแบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบห้องสมุดในด้านต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัยตามการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 และระยะที่ 2

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

6.1 กลุ่มอาจารย์และกลุ่มบรรณารักษ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ โดยมีผู้ช่วยวิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง สำหรับกลุ่มอาจารย์ได้รับแบบสอบถามที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 914 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.46 และกลุ่มบรรณารักษ์ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 75 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.94

6.2 กลุ่มผู้บริหาร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้โทรศัพท์นัดหมายอย่างไม่เป็นทางการเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ เมื่อผู้บริหารตอบรับทางวาจา ได้ทำหนังสืออย่างเป็นทางการเพื่อขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ จากนั้นคณะผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ผู้บริหารด้วยตนเองตามเวลาที่นัดหมายไว้

6.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ โดยการส่งแบบประเมินความคิดเห็นไปยังผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์ และสัมภาษณ์หรือขอข้อมูลเพิ่มเติมทางโทรศัพท์และหรือ email

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

7.1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ประเด็นคำตอบด้วยวิธีการเชิงพรรณนา

7.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Chi-square และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

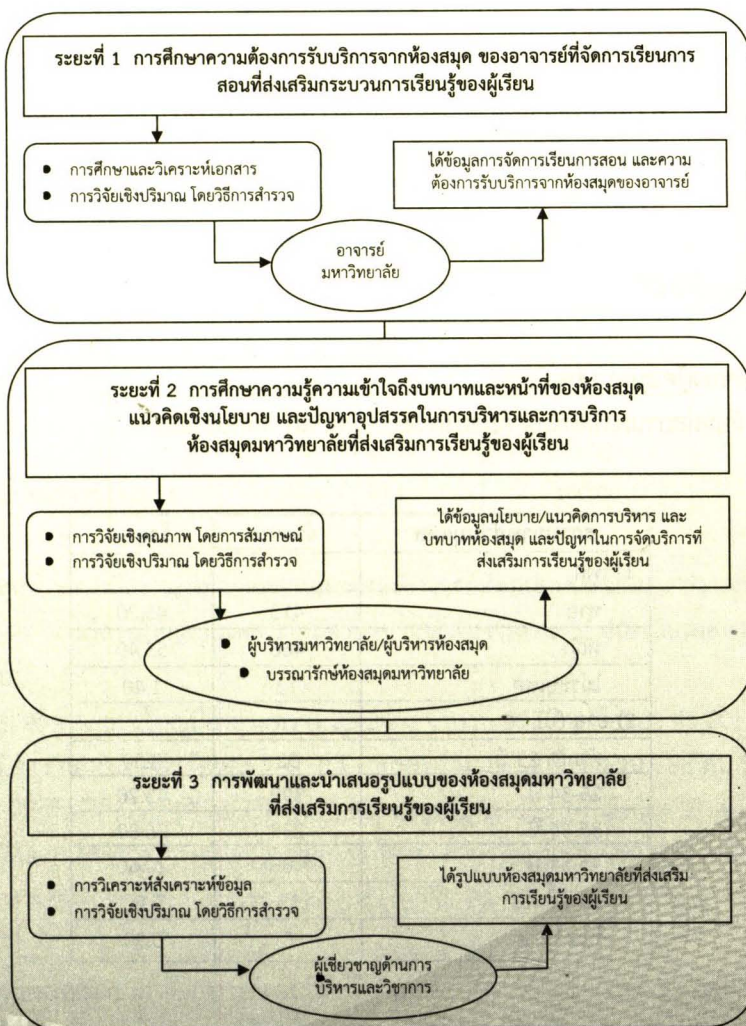
8. การนำเสนอและรายงานผลการวิจัย

การนำเสนอและรายงานผลการวิจัย ดำเนินการดังนี้

8.1 การจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ตีพิมพ์เป็นรูปเล่มเผยแพร่ในวงวิชาการ โดยจัดส่งให้สถาบันที่เปิดสอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และหรือสารสนเทศศาสตร์ หรือสารสนเทศศึกษา รวมทั้งห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

8.2 การนำเสนอบทความวิจัยในการประชุมวิชาการ หรือการตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารวิชาการ ทั้งระดับชาติ และระดับนานาชาติ

สรุปวิธีการวิจัย ดังปรากฏในแผนภาพที่ 2 ข้างล่างนี้

ภาพที่ 2 วิธีการดำเนินการวิจัย